

BREUS Primer

Barcelona

18 de gener del 1927

Tornen de l'escola agafadetes de la mà. Pel carrer Salmeron passen pocs cotxes, però elles es giren a mirar-los tots. Els vehicles espe-teguen, fan un fum espès de xemeneia bruta i toquen el clàxon per fer-se veure. La mare les ha vestides de blanc, com si haguessin d'anar a un casament, i sota aquest cel tan gris semblen núvols de llum. L'Aurora canta. Sempre canta, de fet, i la Marina salta a peu coix com si el joc a què ha estat jugant al pati encara no s'hagués acabat. De tant en tant s'ajup i s'alça i continua saltironant. S'aturen davant d'una botiga de joguines i baden una estona mirant l'aparador. Fins i tot es barallen per veure quina té més mèrits. Totes dues es mostren incondicionals de la mateixa nina que vesteix de luxe i somriu eternament. Totes dues l'apunten mentalment en la llista de desitjos nadalencs de l'hivern que ve, encara que quedi espantosament lluny. Carrer avall s'aturen davant d'una castanyera, només per sentir el crec crec de les castanyes torrant-se, l'olor estabornidora que desprenen i els renecs de la vella que les remena cantant unes excel·lències en les quals no sembla creure gaire.

El dia sembla una còpia perfecta de l'anterior, res estrany no es desprèn dels carrers ni de les persones amb qui s'encreuen. Al-

gun pardal, algun colom, algun canari refilant des d'un balcó. L'atmosfera pesada provocada pels núvols baixos que amorteixen les temperatures fredes del mig de l'hivern.

Empenyen la porta de l'escala i saluden la portera. Ella les fa esperar i surt uns segons després del seu habitatge fosc amb dues rosquilles ensucrades que fan olor de llard i d'anís. Se les mengen, tot pujant l'escala. Quan arriben al seu replà, amb els dits enganxifosos de sucre, toquen el timbre, però ningú no respon. La porta és oberta. No se sorprenden. La mare hi és i no hi és des de ja fa temps. Travessen el passadís en silenci. Fa molt de fred, dins de casa. La Marina crida, fluixet:

—Mare!

Però la mare no respon. Tampoc no les sorprèn, que no respongui. L'Aurora es llepa els dits amb la llengua, escurant els grànets de sucre d'entremig. Deixen enrere portes obertes, habitacions fosques i buides. Arriben a la cambra dels pares. La Marina empeny la porta. La mare penja del sostre, pendula ingràvida, el cos menut es gronxa un xic, els seus peus descalços han perdut la tensió de la vida.

Mudes, no diuen res. L'Aurora enfonsa el rostre incrèdul entre les cames de la seva germana i ja no tornarà a parlar. La Marina, amb l'única vida materialitzada en el nas alenat de la seva germana entre les cuixes, sent que el cos se li afluixa, i que les cames que saltaven fa només un moment, perden força, trontollen. Abans d'enfonsar-se del tot és capaç de sortir de l'habitació arrossegant el cos de la petita Aurora i sense poder-se-la treure de sobre, aconseguix arribar al replà, i demanar auxili a crits, entre plors, abans que el dolor la confongui per sempre.

L'ARRIBADA

Un colom gris xiscla espantat. Voleia pel sostre enganyós de la Gare. S'estimba contra els vidres, pures geometries celestes. Només són vidres, i al darrere un cel gris, prometedor. Ressona estrident la locomotora que arriba a l'estació d'Austerlitz. Gemeuen els frens. Els passatgers entomen la sotragada i es preparen per baixar. La locomotora ja no esbufega. Relaxada sobre les vies encara no sembla morta. El colom intenta de nou una fugida impossible a través de la tèrbola opacitat cristal·lina. El seu bec colpeja els vidres. S'allunya bategant amb ferocitat les ales i ho torna a intentar. Un fil de sang enceta la ferida. S'allunya i torna. S'allunya i torna. Però el vidre no cedeix. A uns centímetres d'ell el futur fuig, el demà es dissol. Al darrer intent es precipita en una caiguda mortal i el seu crit es confon amb els últims gemecs de la vella màquina de tren. Es desploma cap a terra i el seu cos, els batecs fugint-ne, omple de sobte la mà de Didier. Amb el colom inert a la mà, Didier inicia una dansa frenètica i maldestra. Celebra l'arribada sobtada d'un banquet extraordinari. L'Aurora, asseguda a terra, atia la seva dansa centrífuga amb una mà precisa. Amb l'altra, acarona els cabells esgarriats i bruts de Moshe, que mira sense veure'l un forat de la sabata. El dit, negre de brutícia, s'entreveu amb prou feines. Només és l'ombra d'una ungla mas-

sa llarga. Mentre Jam gronxa un cul de vi negre a l'ampolla de vidre, Didier mira enlaire, cap al cel que ha plogut manà contra pronòstic.

Marina agafa amb fermesa l'equipatge. El seu embalum és el més petit, malgrat la distància impensable que acaba de recórrer. L'alegria confusa d'haver arribat a la seva destinació l'ennuega. Però el present es mostra com un xoc frontal contra els seus somnis. Aquesta arribada de misèria és gairebé un afront, però té lluentors de victòria. Baixa les escales estretes del vagó agafant-se fort a la barra metàl·lica i posa el peu a terra mirant entorn amb avidesa. Les sabates tronades, les millors que té, la brusa tacada d'impaciència, el barret passat de moda cobrint les primeres canes, la faldilla estreta i gastada fins a la transparència ja no importen, perquè ha arribat. I constata d'un cop d'ull que París està a la seva altura. És una ciutat tronada, impacient, transparent i gastada. Marina ho ensuma en l'atmosfera pesada de l'estació que empassa ben endins, per assegurar-se que és allà, que trepitja la llibertat encara que no vesteixi túnica, ni enlairi flames alliberadores.

És molt d'hora i el fred entela l'estació. Malgrat tot, una gentada es mou amunt i avall. La moda de París és la poc variada gamma de grisos dels farcells als braços de les dones, o el negre fumat de les boines dels homes. Davant els ulls tensos de la Marina, els gendarmes, desinhibits, tontegen. Veure'ls no la tranquil·litza gaire. Li recorda la seva condició d'estrangera i posa a prova, per enèsima vegada, la bona qualitat de la falsificació dels seus papers. Ells riuen i bromegen amb els uniformes llampants. Buiden el farcell d'una noia jove que gronxa a les anques una criatura de pocs mesos. Mentre la noia s'ajup per mostrar el seu equipatge domèstic, els gendarmes escolen mirades descarades per la regatera, un ràpid entre els pits abundants. La pell lluent traspua llet tebiona. Marina es mira l'escena des de lluny i calcula com esquivar aquell darrer control. Juraria que li arribi l'olor dolça de la llet continguda, l'alè de tendresa que amara la pell del nadó. El darrer escull que haurà de travessar. Darrere els vidres de l'estació tot comença. Una vida imprecisa i confusa. Una

vida, però... Somriu sense adonar-se'n. La il·lusió li marca un clotet, un espasme de la carn, a la galta esquerra. Però ells encara són allà. Mentre la jove mare recull els embalums els gendarmes es colpegen, juganers com adolescents esvalotats i xiulen d'incontinència. La bella mare puja al tren i se'n va per sempre.

Són a cent metres d'ella, potser menys. Un escull de gorres i uniformes enjogassats que ara la miren fixament. Seriosos. No pot ser que la busquin. A hores d'ara el Jaume ja sap que ha fugit, i deu pensar encertadament que és a París, o si més no que intenta arribar-hi. Malgrat tot, no pot haver denunciat la seva fugida. No s'acostaria per res del món a una comissaria. La ràbia no li arriba tan lluny. Però pot haver fet que algú altre la denunciï. Servir-se d'algú. Una ordre de recerca per abandó de la llar conjugal, encara que el seu matrimoni sigui, des del 1939, només paper mullat... No. Impossible. La por escurça i alenteix les seves passes. Oportunament les relacions entre França i Espanya estan sota mínims. Si el risc de tancament de fronteres no hagués estat tan imminent, s'hauria llevat a Barcelona. Ara obriria la finestra per orejar la cambra i la mediocritat, materialitzada en molècules ingràvides, es dipositaria sobre el seu llit de casada. La por, núvol gris i espès, s'asseuria al menjador, al seu costat, i li faria companyia fins a la nova albada. La violència, raig de llum hivernal, obriria esvorancs a les parets hermètiques del seu cos. I la hipocresia, arrogant, l'esperaria sota la catifa de casa per agafar-se amb força als seus ma-lucs i esgarrapar les mitges mil cops apedaçades. Però ja no és allà. Surt el sol i París s'allargassa mandrós. És dempeus a la Gare d'Austerlitz, i ha d'empènyer les cames per seguir caminant.

Li fan un gest amb el cap. Una cortesia que no amaga intencions, les explicita.

—Em permet els papers, si us plau?

La mà s'apropa esperant un moviment concret. La Marina no respon, s'atura un instant com si tot al seu voltant també s'hagués aturat. Reacciona al gest impacient de la mà que té al davant, que l'apressa i busca idiotitzada a l'interior del seu petit embalum els papers falsificats. Creu fermament que està perduda. L'angoixa enterenyina el gest breu dels seus dits.

—Em sembla que ens haurà d'acompanyar.

Damunt dels llavis del gendarme s'insinua un borriçsol. La Marina no li calcula més de vint anys. Potser ni tants. No sap per què es fixa en aquell detall. Tingui l'edat que tingui, les paraules la condemnen. Però malgrat l'amenaça, no es mou. Mira i remira els seus papers, els fa lliscar entre els dits com si en volgués apressar la consistència, l'engany.

—Espanya, eh?

Fa un sí, covard i penedit, amb el cap com si fos culpable d'haver nascut en aquell femer, com si ella no en patís les conseqüències. Què en saben ells, de les desgràcies que vessen Pirineus enllà! Mira el sostre de l'estació. Donarà la vida per quedar-se, per no tornar. S'arrossegirà si cal als peus d'aquelles sabates tan ben il·lustrades que formen una barrera al seu davant. Tomba el cap per no odiar aquell gendarme esprimatxat i s'adona que el de l'esquerra riu per sota el nas i li llepa les cuixes amb els ulls. Quan mira enfront, enutjada, s'adona que tots riuen, ara obertament... i que li tornen els papers i amb el gest la conviden a començar una nova vida.

Trepitges fort, ara que ja ets aquí. Ara que has arribat. No estàs cansada. Gens. Encara que al tren no has dormit. Per la por. Pel fred. Feia molt de fred. Trepitges fort perquè et sents alliberada. Per fi alliberada. No totalment. La foscor encara forma part de tu. Alliberada de deu anys de desastres col·lectius que s'afegeixen tranquil·lament als familiars, encara que aquests últims jeguin emmordassats. Has passat tants nervis que la sang encara et bull. L'adrenalina t'escalfa. Però es veu d'una hora lluny: fa un fred que pela. Tens les galtes roents. És la por, no t'amoïna. Acabes d'arribar. No tens res més que quatre papers falsificats. Ben falsificats, això sí. Quatre papers i l'esperança de trobar-la. Trobar-la. Només de pensar-ho les llàgrimes apunten. Si rellisquen galta avall, s'evaporaran. No pots viure sense ella, encara que no t'ho vulguis confessar. Mai no ho admetràs. Des que ella va marxar vas començar-te a sentir una estranya a casa teva. Res no tenia sentit. Ell, el Jaume, encara estava sencer, i t'escrivia des del front abrindades cartes d'amor. Mai no acceptaràs que et venien basques cada cop que n'obries una i veies la seva lletra perfecta, menuda, lleugerament inclinada. Ni un esborrany, ni

una paraula de més. Et venien basques de pensar que enmig d'aquell desastre, el Jaume polia les lletres i les frases en la seva ment ordenada, que enmig de la pols de les trinxeres, dels polls i les bombes insistents, ell s'asseia i descrivia el seu amor per tu igual que ho faria des de la terrassa d'un cafè de la Rambla o des de la biblioteca de l'Ateneu. La seva perfecció et consumia, no la podies sofrir. Et feien tanta angúnia, les seves cartes, que t'oprimien el cor i t'ofegaven. Les obries i les deixaves, desdenyosa, dins d'un calaix d'on mai no les tornaries a treure. Algunes ni tan sols les vas llegir. En canvi, quan t'arribaven les rengles tortes i infantils de la teva germana t'abraonaves sobre el paper com si continguessin un tros d'ella mateixa i llegint aquella única paraula que t'enviava des de poblets remots et poguessis sentir al seu recer, una esponja on tots els teus sentiments tenien acollida. Nepentés. Vosaltres dues ho sabeu. Aquesta sola paraula desvela el que us uneix i també el que us separa. Els vostres amors i odis infantils. La necessitat impertinent dels vostres cors de nenes òrfenes. Mai no has sabut si la paraula era una acusació aguda o una carícia llunyana, però t'has decantat inexorablement per la carícia. Mai no has posat en dubte els sentiments d'ella. I quan et va abandonar, la teva ment va haver de treballar intensament, hores i hores d'insomni, per trobar una resposta a la seva fugida que no passés pel desamor. Una resposta adequada que la raó entengués. Confesses, potser: sense ella no pots viure. T'alimentes dels seus desequilibris, desequilibris que has contribuït a generar. Has superat l'espant de la infantesa perquè la tenies a ella. I tota ella, ara, és un naufragi.

S'atura sobre el riu, al pont d'Austerlitz. Mira el Sena. Es deslliga com una pell de serp freda i gelatinosa. Les barcasses són aparca-des a la riba, als molls. Comença a haver-hi moviment, tot i que encara és molt d'hora. Davant seu, Notre Dame rebenta el cel amb la punxa negra d'una fe antiga. Sota el pont del davant dormen persones. Siluetes mal cobertes amb flassades fosques. Fumegen les brases d'algun foc fet a la intempèrie. A la llum titil·lant de l'albada els pobres acotxen els somnis vora les aigües velles del riu i acoblen la seva silueta magra al recer de les pedres dels ponts que uneixen la ciutat partida. Pel Quai d'Henri IV una corrua emmanillada de dones rapades. Les custodia l'exèrcit. Se les mira, del

pont estant, i agraeix la distància que les separa. No voldria enfrontar-se a aquells ulls que ja coneix, a les mirades buides des de les quals vessen dolls de por. Caminen lentament. L'albada les protegeix de les ires col·lectives. No pot treure els ulls dels seus cossos, encorbats, gairebé geperuts. Darrere d'elles s'estén una estela, una catifa de vellut per fer arribar la pena als fills que queden sols. Sabatetes de vidre caminant en direcció contrària: la pena se'n va. La ciutat de París busca i troba culpables. Col·laboracionistes. Venedes. Dones confoses que perden el nord i es venen a l'enemic. Autores de denúncies contra innocents. Sembla que senti les acusacions. Potser era aquella l'única manera de sobreviure. Falses acusacions fruit d'enveges inconfessables. Víctimes. En qualsevol cas, la falta llueix als seus cranis. La pell tibant, bruta per les restes de cabells que hi queden i que semblen tallats amb tisores d'esporgar. La ignomínia, la vergonya. Els seus noms tacats per sempre i també els seus cossos. Tomba el cap per esborrar una imatge que s'entesta a fer-se present. Ella també podia haver circulat emmanillada per un carrer de Barcelona. Tota la ciutat podia haver donat voltes emmanillada sobre ella mateixa, com el bou que fa rodar la sínia. És així com paguen les ciutats les seves derrotes.

A l'esquerra, la calma estranya del Jardin des Plantes. Majestuós, silenciós, perenne. La millor manera de sentir-se infinitament petita, poca cosa, volva voluble i caduca. El fred s'instal·la sobre els arbres gegantins, darrere el reixat, una capa humida que sembla transcendir els anys, els segles, potser. La processó femenina és una ombra diminuta que s'ha perdut carrers enllà, encara que el seu rastre roman a les ninetes de Marina. Una esgarrifança li corre per l'esquena. Busca la llibertat, i pels carrers de París també camina la venjança. Quantes víctimes quedaven als carrers de Barcelona! Els vencedors es passejaven victoriosos i el rastre de la mort, indeleble als cors, perd força sota cada nova pluja. La memòria esllangueix, camina de puntetes per les ciutats mortes.

Travessa el pont. Just davant d'ella s'obre el Boulevard de la Bastille. Ample i generós, acull el moviment matiner dels pagesos que endrecen mercaderies sobre taules en precari, construïdes amb quatre fustots vells. Cares cansades i rialleres. Arrugues que criden

d'un costat a l'altre del carrer. Descarreguen menuts de vedella, llengua de vaca, una filera de caps de xai arrengrerats se la miren amb espant, els ulls desorbitats. Cols, coliflors, carxofes. Poms multicolors de flors assilvestrades, un xic pansides, que s'ofereixen en paper de diari mullat. Les males relacions amb Indoxina s'evidencien en un titular de *L'Humanité* que embolcalla un pom d'estranyes margarides grogues. S'alça la columna de la *Bastille* imper-tèrrita enmig del desori.

Com tu, que et bellugues cauta, però segura, encara que no tens ni idea d'on vas. On vas Marina? On la trobaràs, la teva petita germana, tant perduda com tu? Segueixes el rastre fonedís dels timbrats d'unes cartes escasses. Damunt la taula del teu menjador vas estendre tots els sobres com si confegissis una col·lecció i amb un atlas a la mà vas anar resseguint el camí de la seva fugida. La seva i la de tants altres. Una marabunta humana lluitava contra l'infern que els perseguia per terra i cel. Van tardar molt a arribar. Passats els primers mesos de terror franquista, quan tothom agraiïa en silenci la fugida dels familiars, quan tothom respirava alleugerit de saber els seus lluny de la barbàrie, va començar l'altra guerra. La Segona Gran Guerra es reiniciava com si no n'hi hagués hagut cap altra, amb la fúria del qui fa anys que no espera altra cosa. Llavors tothom patia pels que havien fugit. No arribaven cartes, ni trucades telefòniques, ni telegrams. Els que havien fugit havien deixat buides les seves empremtes i un rastre transparent que podia ser ben bé la mort.

Com us explicava de petites el vostre pare. Les estrelles són només feixos de llum que arriben de molt lluny. De tant lluny arriben, que potser el que veiem ara és només la darrera resplendor d'un astre apagat. Igual us arribaven les cartes. Tan tard i amb tant de retard que ningú no sabia del cert si eren les darreres paraules d'algú que ja no existia. L'ombra del dubte que tothom tenia dins, amb el qual s'aprenia a viure i a esperar. Vas confegir una ruta imaginària ajuntant els timbrats d'aquelles cartes pobres. Figueres, Perpinyà, Grenoble, Clarmont-Ferrand... París... Maleïes l'Aurora interiorment perquè es mostrava tan avara i t'escrivia tan poc. Poc sovint i amb l'únic testimoni d'aquella paraula, Nepentés, que desendreçava el teu ordre interior encara que fessis veure que no. No et plante-

ges el que ella havia de fer per aconseguir un sobre brut on estampar el teu nom amb lletra torta, combinant majúscules i minúscules, prescindint de totes les normes ortogràfiques que mai no va ser capaç d'aprendre. Ignores el que li costava un segell aquells dies, quan Europa es demorava en una perfecta i meticulosa autodestrucció. Prou en tenies amb el teu propi dolor i amb els vagarejos inconstants de la teva ment. Ja fa anys vas decidir que amb el que es cuinava dintre teu en tenies ben bé prou per a quatre vides.

De petita, inconscient, malbarataves el record dels moments feliços. Li escamotejaves per exemple l'alegria dels pares amb el seu naixement. No cal que t'hi esforcis gaire. La mare recolzada al coixí del llit de casa, la llum que entrava per la finestra tenyida de groc perquè abans d'arribar havia de travessar una teranyina de pètals de prímula. Encara ara la veus. La mare amb el cos menut de l'Aurora entre els braços i el pare assegut al seu costat, molt a prop, passant els dits pel front tendre i vellutat de la teva germana. Aquells petons gairebé imperceptibles que dipositaven a les seves galtetes i que a tu et semblaven bombolles de sabó. La delicadesa de les mans de la mare quan desembolicava el seu cosset menut entre tanta roba blanca. Les seves mans, tacte de plomes, acaronent saxons i plecs, promeses d'amor. Tu també besaves els seus peus de vidre i et sorprenies amb la perfecció d'uns ditets impecables i unes ungetes esculpides amb mà de mestre. Llavors, amb cinc anys, eres una nena alegre i extravertida que recorria la casa fent saltets i transformava en joc qualsevol situació o objecte. Anys a venir, aquell amor acabat de néixer es transmutava. T'agra-dava explicar-li a l'Aurora, ben fluixet i a cau d'orella, com si fos un secret, que el seu naixement va partir per la meitat la vida dels pares, que no el van superar. Ella, muda, no contestava. S'empassava aquella dosi injusta de desamor que vivia en diferit. Eres una mala cronista, una cronista interessada que volia veure l'origen de tots els mals en algú prou feble per entomar-los sense dir ni piu. Sense opció de defensa.

El sol primerenc combina personatges curiosos als carrers de París. Un vell pudent dorm en un portal. Una ampolla buida, abandonada al costat del cos que respira drama etílic. El vell té els pantalons descordats i el seu membre dorm rendit sobre les llambordes de pedra, enmig d'un basal de pixum fred. Marina

travessa el carrer per no trepitjar més immundícies. Enrere queden els laboriosos pagesos estenent al sol les seves viandes en venda, promeses de plats saborosos que no tothom podrà cuinar. Encara es formen cues davant la seu de qualsevol associació que faci sopes per a pobres o regali roba usada. El Pla Marshall s'està coent en algun despatx de l'altre costat de l'oceà i fins que no arribi, París entomarà, estoic, una misèria viscuda amb dignitat i una bona porció de perduts d'arreu d'Europa que busquen a la ciutat, la llum per trobar el camí de tornada a casa, allà on s'amagui el paradís perdut. Marina entoma la Rue Saint Antoine. De cara es troba amb un negre alt i ben vestit que du a la mà esquerra un saxofon enfundat. Tres blancs barbamecs però molt viscuts l'acompanyen. Riuen desenfadats i fan cara de son. Vénen d'una *cave* on el jazz comença a fer estralls i es converteix en el Déu de la modernitat.

Només has vist negres fent de criats en alguna casa bona de Barcelona quan encara eres massa petita. Algun conegut dels vostres pares que havia fet fortuna a Guinea i amb el criadet de color evidenciava els negocis ultramarins i l'amplitud dels seus poders. Algun d'aquells amics que obrien un silenci profund en la presència de totes dues germanes poc després de la mort del Dr. Ricard Castell.

Marina, tan absorta en els pensaments que remets la gana a altres estómacs i el cansament a altres peus. Perduda tan endins que hi ha moments que no veus on poses les sabates. Fa tant de fred que les cames es rebel·len, però tu no en fas cas. Camines endavant com si seguïssis un camí après de memòria. No et fixes en els edificis, pintades les façanes de negre temps, tan obscur; ni veus les octavetes i cartells que ocupen l'alçada de totes les mirades, convocatòries per a mítings, xerrades, conferències... ni el vermell escandalós de la bandera comunista a alguns pasquins; ni les banderes tricolors que remunten amb paciència infinita els pals que anuncien barberies, encara tancades. T'introdueixes a Le Marais sense ser-ne gaire conscient perquè encara t'és aliè tot el que queda fora del teu cos. No saps per on començaràs una recerca que potser no serà tan fàcil com et penses. Segurament hauries fugit igual, encara que no la bus-

quessis. Ara ja ets aquí. I ella també. Ho saps. París és un enorme bati-bull de carrers desconeguts, d'edificis immensos, de gent estranya, adolorida i trista que encara té massa comptes pendents i massa nafres sense curar. Els carrers de la ciutat s'estan omplint. Els que tornen de les festes nocturnes se'n van al llit. Als que dormen a les voreres ja els han donat la puntada al cul i han hagut de fotre el camp. Al teu voltant, París és una ciutat bulliciosa en què milions de persones s'aixequen cada dia, van a treballar, tiren endavant la família, i arrossequen també una llarga corrua de desgràcies encadenades. Hi ha adolescents que ofereixen tabac pel carrer. Si algú els en compra s'oferiran elles mateixes. A canvi menjaran calent, dormiran a cobert, i hauran sobreviscut un dia més, una nova nit. Et puja a la cara el color que havies perdut fa només un instant. Penses que fa molt que no has estat tan a prop d'ella. Que des de fa més de sis anys per primer cop, has escurçat la distància que us separa. Que has dut fotografies. Que aniràs a la policia i remenaràs els arxius. La darrera carta va sortir d'aquí. El timbre ho diu clarament: 4ème Arrondissement. No ha arribat cap altra carta des de fa mig any. Les dues últimes van arribar juntes, com si s'haguessin perdut en un racó d'alguna central de correus o haguessin estat donant voltes en un vagó de tren esperant el final de la guerra. Van arribar juntes i havien estat timbrades amb mig any de diferència. Penses que saps reconèixer perfectament un crit d'auxili. Què era, si no, el seu text reiteratiu! Està sola i tu necessites ser amb ella. Heu patit massa. Et commou, ser-hi tan a prop. Com el dia que el vostre pare va morir. Tu i ella juntes, jugant a nines. Tènia tres anys i tu, vuit. Li agradava pintar les cares de les nines amb llapis de colors. La porcellana blanca es tacava per sempre i tu t'enfadaves, perquè el que de debò t'agradava era arrencar les teves nines en un prestatge després d'haver-les abillat per poder-les comptar. T'agradava dir el seu nom i fer una llista com la que la professora de l'escola feia amb vosaltres. I l'Aurora arribava, te les arrabassava i abans que te n'adonessis semblaven a punt per sortir a fer d'arlequí a la pista d'un circ. Ella te les agafava i tu les hi prenies. I entre incòmodes juguesques vau sentir el telèfon. No en vau fer cas. Hi estàveu acostumades, a aquell privilegi. I després, el crit agut de la mare. Encara el sents. Et va tenallar les orelles molts dies, aquell crit. I moltes nits. I quan vau sortir de l'habitació la mare era un cabdell caigut a terra. Un cabdell. Tè'n recordes. A l'Aurora li queien els mocs del nas.

Amb el braç se'ls netejava o els eixugava amb la punta del vestit. Allò posava molt nerviosa la mare quan estava serena. Però la mare llavors només era un cabdell recargolat a terra que plorava com si li estiguessin pessigant el cor. Ella no deia res. Tu sabies que n'havia passat alguna de molt grossa i intentaves esbrinar què. I l'Aurora, perduda en els seus jocs, se'n tornava, bramant, a l'habitació per guixar-te les nines que no li havies pogut prendre abans.

Và ser llavors que van començar els silencis de la mare. Ella, amb el seu mutisme, et va entregar l'Aurora per a tu sola. Potser confiava en tu. Potser va deixar de saber el que convenia, malalta incurable d'amor. Al seu voltant creixien tots els buits. Com si una colla de talps rosegés la terra al seu voltant. Les coves, les cavernes, eren el desamor, eren el buit social, les desesperances. Nepentés era el nom que mereixien totes aquelles desgràcies. La incapacitat de sobreposar-se a un futur que ja no li interessava. Començava a semblar alienada.

El teu avi va venir tard. Ja era de nit. La mare continuava a terra. Plorava i plorava. Tu li estiraves el braç, li feies petons a la cara. Tenia els cabells ben xops, enganxats al nas i a la boca, però ella no sentia res, no et sentia. Com si no existís. Penses que vas intentar-ho tot. L'Aurora plorava perquè ja feia hores que la mare era a terra, ajaguda i ella tenia massa gana, massa set, i massa son. No sabies què tenia. S'havia pixat per tota la casa perquè tu no vas sentir que et demanés l'orinal. Era molt petita. Parlava malament i et costava entendre-la perquè se't ficava a l'orella el plor de la mare que es barrejava amb aquell crit agut que no se t'acabava d'esborrar, persistia giravoltant pel teu cervell i ja no t'hi cabien més sorolls. Per això l'Aurora s'havia pixat per tota la casa. No l'havies sentida. Les teves nines estaven destrossades a terra. Les vas veure després, quan va arribar el vostre avi perquè no sé qui li havia dit que el pare era mort. Va picar al timbre i la mare no es va moure. No, no es va moure. Continuava estirada a terra i tu vas haver d'obrir la porta sense mirar, posant-te de puntetes, perquè encara no arribaves a l'espill. I el teu avi va entrar, tan seriós que et va fer por. L'Aurora s'havia adormit, també a terra, bocaterrosa, cansada de plorar. I el teu avi et va dir que obrissis la porta de l'habitació de la mare i que tiressis avall la gira dels llençols.

I tu li vas fer cas perquè estaves molt espantada. Ell va agafar la mare a coll. Els cabells li queien enrere com una cortina de seda. Sí, com una

cortina. La va agafar com si fos una nina. Estava molt primeta, la mare. Continuava sanglotant i de tant en tant una esgarrifança la sotragava de dalt a baix, com si fos una marioneta i de sobte algú estirés els cordills. Havien passat moltes hores perquè al pare el van trobar mort a la consulta al migdia i ja s'havia fet de nit. El teu avi va deixar la mare al llit i va anar cap a la cuina. Tu el seguies a tot arreu, com si fossis un gosset i l'Aurora, el cos gelat, encara dormia a terra. L'avi va encendre els fogons com va poder.

—Quina mania, ta mare, de no voler criades.

Es veia que li costaven d'encendre, els fogons, perquè no hi estava acostumat. Va posar a escalfar l'escudella i va recollir la teva germana del terra. La va netejar, et va demanar que li portessis roba neta, per posarla a dormir, i li va treure de sobre aquell vestit ple de mocs i pipís. Va menjar molt, l'Aurora. Recordes que era molt bona, aquella escudella de la mare. Us vau atipar totes dues. La mare no es va aixecar. Continuava plorant, o potser s'havia adormit d'esgotament. Però llavors tu encara no sabies que el pare havia mort. T'ho va dir l'avi després de posar a dormir la teva germana. Et va dur a l'habitació i vas veure totes les teves nines, fins i tot la Mercedites, pintades com pallassos. Ella les havia empastifades i ja no les podries tornar a rentar mai més. Pensaves en les nines, te les mirava, i l'avi et va fer aixecar el cap i et va dir, clavant-te una mirada que feia por:

—El pare ha mort, i ara hauràs de fer-te gran, i ajudar ta mare, que té la molla fluixa i tirada pel drama. Que sigui el que Déu vulgui. —I va haver d'empassar-se la saliva i fer força amb la geniva, per no posar-se a plorar davant teu.

T'ho va dir així mateix, de cop, però tu no el vas acabar d'entendre. Només que el pare era mort, i tampoc no sabies ben bé què volia dir que s'hagués mort, però com que et feia por, l'avi, no et vas atrevir a preguntar-l'hi. Mai no se t'havia mort ningú. Et vas posar al llit perquè estaves molt cansada, i des d'allà senties el dring del telèfon i el teu avi que parlava ara amb un, després amb un altre, i explicava això del pare, que era mort. I notaves com s'esforçava per combatre l'emoció.

I quants cops no t'ho deus haver explicat, Marina? Seu i descansa. Ja t'ha tornat a fugir el color de la pell i respires malament. Cada cop que ho recordes, cada dia, et trobes malament i t'abandona l'esma de viure.

Deus haver heretat la tirada pel drama i t'hi deixes anar. Després res no et consola, i les hores, morta lluny de casa i sola, seran dures de passar. No t'arriba la compassió per tu mateixa i la necessites. Ser capaç d'oblidar. De no tornar a recordar mai més. Però encara no controles i la teva ment divaga sempre pels mateixos camins, com si no n'hi poguessin haver d'altres.

Però tant se val. Tots les teves sortides desemboquen en ella, en la petita Aurora i ara t'aclapara el cansament de la nit en vetlla i l'angúnia de no saber quin fil has d'estirar per desfer el cabdell on espera, pacient, la teva germana. Potser sí que la trobaràs en el laberint de carrers que et volta. Tens tot el temps del món perquè no penses tornar a Barcelona mai més. Res no et lliga a aquella ciutat, al contrari. Si tornessis series la dona casada, sense papers vàlids, amb un Jaume que avorreixes i amb el qual segurament mai no t'hauries d'haver casat. Voler sortir de casa de l'avi no era un argument en el qual fonamentar un matrimoni. A hores d'ara tant se val. Ell ja sap que l'has abandonat. Ha fet bocins les teves fotografies i ha llençat al foc de la cuina les cartes que li vas escriure quan era al front. Vol oblidar-te, però no li serà fàcil. Així és com t'agradaria que fos.

Obren les petites botigues del barri. Pel carrer circulen camions, cotxes, bicicletes i de tant en tant algun carro es deixa estirar per un cavall que esbufega malgrat el fred. Hi ha comerços tancats que esperen l'arribada dels seus amos des que el 1942 se'ls va endur la Gestapo a les entranyes de la nit i la boira. Però la vida és un remolí que no s'atura i les transaccions s'encarregaran d'omplir de seguida els forats buits que han deixat els morts. Petits tallers d'artesans, joiers que elaboren anells i braçalets. Tenen els dies comptats perquè París està a punt de deixar de ser el que és. Els turistes americans porten les seves xicotes rosses i pèl-roges a visitar la ciutat que creuen haver alliberat. Recorden com, vestits de soldats, travessaven la Place de l'Etoile i un eixam de franceses precioses se'ls llançaven als braços i els petonejaven omplint-los de flors. No s'han acostumat a la vida grisa de retorn al seu país. No saben què fer-ne, de les hores d'oci. Necessiten tornar a sentir el

doll d'energia interior, el brollador incontingut d'adrenalina d'aquells dies, quan travessaven els *boulevards* de la ciutat damunt dels camions o dels tancs i una multitud els aclamava com a herois. Perduts a les ciutats provincianes del *Middle West*, treballant a les cadenes de muntatge de la Ford, o matant les hores posant benzina als vehicles que travessen les carreteres desolades d'Oklahoma, senten que van conquerir una ciutat i que un cop consumada la conquesta van abandonar la presa sense treure'n profit. Tornen per reconquerir París. Volen fotografiar-se als carrers que ara són buits però que a la seva ment ressonen plens. Necessiten asseure's a aquells bars de Saint-Germain des Prés on la intel·lectualitat francesa escrivia les seves obres universals. Comprar teles a Montparnasse esperant que el pintor desastrós a qui han pagat una bona suma esdevingui el Velázquez del futur i ells puguin dir als seus fills: Jo el vaig conèixer, i ara us deixo una fortuna. Antics soldats vestits de paisà que reclamen un trosset de victòria i acaben omplint els prestatges de les botigues de París amb la paraula *Souvenir*. Jovenetes de classe alta que compren perfums de marca a cap preu, dones encisades per la moda rutilant dels salons d'alta costura que mai no van tancar les portes, malgrat la Gestapo i les SS. Aspirants a artistes a la recerca de la fama ràpida... un nou desembarcament, encara que vingui en so de pau, que relleva el que encara no ha marxat i circula de verd caqui. Però a Le Marais les coses encara no es mouen. Els artesans que queden continuen fent la seva feina. Asseguts als tallers, amb les portes obertes al carrer per aprofitar la llum gratuïta del sol, arrecerats darrere els vidres bruts dels seus comerços, cusen incansables, feixugues peces de pell que s'encallen a les velles Singer i exigeixen una mica de combat. L'home estira la pell i la màquina intenta retenir-la i l'olor que desprèn la lluita omple les cases dels jueus supervivents que van fugir de Polònia i de Rússia ja fa més de deu anys i que s'han salvat miraculosament de l'enèsim holocaust. La *Shoah* els persegueix, s'amaguin on s'amaguin. Als carrers, les cases velles s'apunten les unes contra les altres i els antics palaus llueixen els seus esglaons gastats per tantes sabates, per tant de temps, pels caminars que se sobreposen.

Marina es mou al llindar de l'esgotament. No vol aturar-se, perquè quan ho faci haurà d'haver decidit, i prendre una decisió és precisament el que no vol. El cel amenaça pluja que podrà ser neu o esdevenir gebre. Però l'amenaça no es materialitza encara. En canvi una olor de dolços li assalta els narius com una tramuntana. No té temps de tombar el cap. Algú surt de l'establiment amb un excés de velocitat evident i se l'emporta per davant. Cau a terra i perd el món de vista. Segurament el cop contra les pedres del terra no hauria estat suficient per fer-li perdre els sentits. És el cop, la gana, i l'esgotament. Una combinació que la desconnecta temporalment del món i així s'estalvia de sentir el guirigall que es forma al seu voltant, les increpacions del propietari de la botiga que està cosint a insults el bordegàs que corre sense necessitat, contra les presses que duen els ciutadans tatuades a la pell com si córrer volgués dir fer millor les coses, i un desgavell de renecs que fan riure els que comencen a formar una munió al voltant del cos de la Marina. El propietari del comerç, un egipci afrancesat que ja fa temps que viu a París, s'ajup i li agafa el cap amb les mans, amb molt de compte, només per comprovar que no hi ha sang, cap trau que calgui alertar ningú ni fer venir un metge. Després l'agafa a coll, aparta amb un gest de la mà la multitud i entra el cos de la Marina, alçat en braços, a la seva botiga.

No saps quin sentiment t'assalta. Alguna cosa remota que va més enllà de la gana persistent dels darrers anys, quasi de l'última dècada. Són aquests ulls, que et miren de tant a prop, aquesta mà, que busca els teus batecs a la caròtida i t'esgarrija amb el contacte. Una mirada insistent i càlida que sembla demanar. Demanar què? Tornes a sentir el neguit, l'alè d'ocellet entre les cuixes i entens que la buidor de l'estómac no reclama només menjar. És una altra cosa, un sentiment més profund que t'obliga. No és el primer cop que el sents, però et desarma. T'irrita. T'indigna, perquè saps que quan t'aclapari ja no podràs negar res a ningú. És un punt de tristor en la mirada. No pots ignorar uns ulls tristos, una mirada perduda. A l'altra banda del vidre, opacitats de nacre, el sol remunta el cel amb displicència. Desapareixen les olors i la vida passa a habitar el feix ingràvid, el

camí eteri que ve d'uns ulls desconeguts. Com si ja els haguessis vistos, aquests ulls, moltes nits de la teva vida. Com si formessin part d'un paisatge interior destinat a remoure't les entranyes. Ja no t'importa res. Ni la identitat, ni el present, ni el que buscaves quan vas sortir de la teva ciutat.

Quan Marina obre els ulls, l'home desmesura un somriure inabastable en un rostre tan ben afaitat que delata la seva passió pel mirall. Les celles emmarquen uns ulls que semblen blau marí, de tan negres. Dues taques d'obsidiana. Els cabells, moderadament rinxolats, suporten un barret en forma de cub ribetejat amb fils d'or, pura filigrana àrabica fora de lloc. Vesteix una galabella de luxe i desentona en aquesta ciutat com una bicicleta en una peixera.

—Benvinguda... com es troba?

El francès de l'egipci és cantellut, gutural, i ensopega sense remei amb més d'una consonant. A la Marina li tremola perceptiblement el llavi inferior. Encara no s'ha refet i li fa por sentir la seva pròpia veu. Aquell home la intimida. Sembla un membre de la Guàrdia Mora de Franco. Recorda les tropes desfilant per la Diagonal el 1939, la seva vestimenta, els ganivets i les espases penjant del cinturó, unes armes a mig camí entre el guarniment i l'amenaça. I li vénen a la ment el reguitzell de rumors que seguien uns soldats temibles i sense compassió que no s'estovaven fàcilment i no perdien el temps en cortesies. La gent corria terroritzada quan arribaven i la fama que els seguia regalimava sang. Però fa segles que no recorda haver sentit el breu benestar de saber-se acollida.

—Com es troba? Totes les disculpes que li pugui demanar són poques. —Camina amunt i avall l'egipci neguitós davant d'ella—. Què li fa mal? Vol que truqui a un metge?

La Marina només respon amb el cap. Que no, que no es troba malament. Encara que la pallidesa del rostre li porti la contrària.

—Em dic Hassan. M'accepta un te i unes baklaves, si es troba bé i li ve de gust menjar alguna cosa...

El sol s'escampa pels sostres dels carrers de París, la llum s'enganxa a les xemeneies, totes agrupades per combatre el fred de la nit que s'aproxima. El dia es torna temeràriament dolç i la Marina

no troba arguments per oposar-s'hi. S'incorpora. Asseguda en un banc de fusta, es passa la mà pel cap, adolorit. Les seves coses, la vella maleta, és a terra.

—Va o ve? —les preguntes de l'egipci són directes com una escopinada.

—Perdoni? No l'entenc.

—La maleta —assenyala amb la mirada el seu embalum atrotinat.

—Acabo d'arribar.

L'olor que fa l'establiment és tan dolça i tan intensa que tem per un moment caure rodona a terra. Són aromes d'una altra època. Ha de recórrer l'eternitat per retrobar-se amb el gust oblidat d'una coca de brioix. No recorda el tast de la mel i el pa blanc és un miratge. En una taula de fusta, endreçats en safates fondes, piràmides de pólvores aromàtiques. A les parets, tapissos amb motius orientals, de llana dura i colors terrosos. Del fons de la botiga, que és estreta i llarga, surt el fum d'un encenser. Hassan deixa seure la Marina en un racó decorat a l'estil de les khaimes dels beduïns, on ha tancat més d'un negoci fosc. Marina està tan cansada i abatuda que ja no té esma de patir. Gairebé s'alegra d'haver caigut a terra i el bony del cap li sembla una benedició. Es recolza als coixins de la paret i es deixa esgarriifar per l'esquena que es relaxa. A terra, a l'altre costat de la taula, un narguil que sembla una serp adormida, i a la paret del davant un gravat antic de la deessa Nut, que engoleix cada vespre el sol per tornar-lo a parir l'endemà, continguda en una estranya cabriola que li permet tocar la Terra amb els peus i les mans. Marina es treu les sabates. Un plaer intens corre comes amunt. El contacte dels peus freds, enfundats en unes mitges plenes de sargits que se li han anat clavant a la pell al llarg de tantes hores de viatge, amb el terra rugós i calent de la catifa l'estaborneix de plaer. Tanca els ulls, convençuda que no pot voler res més en aquest món.

Deu fer llàstima de veure, amb la roba vella i les bosses morades que pressent sota els ulls. No suporta fer llàstima. És massa orgullosa per a això. Tanca les parpelles, a punt de plorar, indignada

amb la vida, que no perd passada. Ell l'observa, amb un got de vidre ple de menta fresca a la mà. Els cabells ondulats de la Marina, ben passats de moda, li atorguen, en canvi, una feminitat procedent d'altres temps. Les celles fines donen molt de caràcter als seus ulls grossos, brillants. El nas recte i ferm, la cara, allargada, esmolada a cops de fatalitat, i els llavis vermells i lluent que habitualment atorguen les febrades. Els pits encara s'endevinen frescos i el ventre pla. Atrau més del que s'imagina. Hassan deixa damunt la taula el got de menta fresca i dos segons després la tetera, les tasses i una sucrera de vidre folrada de metall. Deixa a un costat de la taula una safata plena de baklaves, petits farcells d'on emergeixen fruits secs trossets, torrats i brillants. S'asseu i Marina obre els ulls. Somriu, contrariada per aquell cansament inoportú, pels pensaments que elabora, massa sovint, sobre ella mateixa. L'aroma del te, que Hassan deixa caure des de la tetera fins als gots on ha posat les fulles de menta, es mescla amb la de l'encenser, on els trossets de fusta es carbonitzen lentament.

—El te ja té sucre, però si vol se'n pot posar més.

Marina fa que sí amb el cap, i acull amb evident plaer el got calent entre les mans sense que tingui clar què diantre fa allà asseguda, sense un ral a la butxaca ni ganes de companyia.

—Mengi, tasti les baklaves, són delicioses. Acabades de fer.

—No tinc diners.

—No importa.

Hassan agafa una pasta i l'esbocina entre les dents. Unes dents blanques, boniques. Se sent el cruixir de la pasta de full i cauen bocinets de fruits secs sobre la taula. Marina està espantada. Potser ja hauria de marxar. Li tornen els rumors que corrien per la ciutat sobre les tropes marroquines del General, entrant a matadegolla i sense fer distincions a pobles i trinxeres. Esborra els pensaments. Ja es troba bé i no té força per atendre'ls. En lloc d'aixecar-se i sortir, contesta les preguntes dòcilment.

—Ve d'Espanya?

—Com ho sap?

—París encara és ple de gent que ve o va o torna o enyora Espanya. En conec molts, d'espanyols, aquí.

Marina agafa una pasta i la dolçor la conquereix d'un cop i l'emociona. Ploraria. Fa segles que no menja. Des de fa anys l'únic que ha pogut fer és engolir sense mirar les gasòfies que havia d'agrair a les divinitats encara que estiguessin corcades, ràncies o dures.

—Avui és un dia afortunat. No per l'accident, és clar. Però trobar-se una dona com vostè... Ha vingut per quedar-se?

—No ho sé. Busco una persona, potser quan la trobi... quan la trobi decidiré.

Marina agafa la bossa i remena l'interior fins que topa amb la fotografia de la seva germana, la treu i l'hi mostra a aquell desconegut amb qui comença a sentir-se en deute.

—És la meva germana.

—És molt bonica, se li assembla.

—La fotografia ja té deu anys. No la deu haver vista, vostè, per aquests carrers?

—Si l'hagués vista la recordaria. Fa molt, que va arribar?

—El 1939, suposo... el 1939 va marxar de casa.

—El 1939? Sap quants espanyols van venir el 1939? —La pregunta penja sospesa de l'aire. La resposta és evident.

Marina abaixa els ulls. Es mira els peus encara descalços i l'envaeix el sentiment d'impotència. Com si Aurora, una goteta d'aigua, es dissolgués en la mar infinita.

—Centenars de milers.

—Ja ho sé... Però l'he de trobar.

—No hi ha res impossible. Si Allà així ho determina, la trobarà. *Hada maktub.*

Marina desa altre cop el retrat a la bossa. El paper fotogràfic es torna inútil. Les esperances es dilueixen, la imatge ja no és res. El te calent ha obert una estela d'esperança dintre seu. Hassan desvetlla la serp adormida. El narguil torna a la vida lentament. Ell diposita damunt l'aparell el tabac que ha separat prèviament d'una presa olorosa i humida. S'aixeca i torna amb un plateret ple de carbons encesos que col·loca damunt del tabac, i comença a xuclar amb calma la boqueta del narguil. Al receptacle de vidre, l'aigua comença a bombollear. Amb cada aspirada les bombolles s'entrexoquen i neden absorbides pel remolí de fum. Marina no deixa

de menjar, desinhibida per la necessitat i Hassan se la mira, divertit, encara que a ella no li faci cap gràcia.

—Casos més difícils s'han donat.

—Sí?

—I tant. Per exemple, així que recordi, Isis va trobar Osiris dues vegades. I no només el buscava per Egipte, el meu país.

Marina fa cara d'estranyada. Es recolza als coixins devorant la que ha decidit que serà la darrera pasta. El fum del tabac densifica l'atmosfera, però l'olor és tan dolça que genera espontàniament un ambient d'intimitat. Al desconegut li agrada explicar històries. Marina, còmodament recolzada, es prepara per escoltar, amb l'estómac ple, com es van trobar aquells dos.

—També eren egipcis?

La pregunta diverteix d'allò més Hassan. Decideix que li explicarà una de les mil històries d'amor que podria recitar de memòria.

—Sí, egipcis. A veure si seré capaç de recordar-ne els detalls. Osiris era el més gran de cinc germans. Estava molt enamorat de la seva germana Isis, i es van casar.

—Es van casar? No diu que eren germans?

—Sí. És que no eren musulmans.

—Ah!

—Però Set, un altre dels cinc germans, envejava Osiris fins a l'extrem de pensar a cometre les pitjors atrocitats per ocupar el seu lloc i casar-se amb Isis. També n'estava enamorat.

—Devia ser una bellesa.

—Ho era. Set va preparar una trampa, va entaforar Osiris dins d'un cofre i el va llençar al Nil.

Marina no pot evitar que els ulls se li tanquin. La tensió dramàtica d'aquella història mitològica és incapaç de superar el seu estat d'esgotament. El pes de les parpelles és tan fort com si aguantessin el món sencer. Extenuada, ni tan sols té el neguit de quedar malament davant l'estrany que li està explicant una història curiosa. Hassan se n'adona, i continua, ara per por que el silenci la desperti.